

Posudek bakalářské práce Jany Schürgerové

Obraz pralesa v románech José Eustasia Rivery *Vír* a Josepha Conrada *Srdce temnoty*

Vedoucí práce: PhDr. Dora Poláková, Ph.D.

Oponent: prof. PhDr. Anna Housková, CSc.

Bakalářská práce Jany Schürgerové má všechny znaky dobrého odborného článku. Zdařilost práce je založena již na volbě tématu: „komorní“ komparace dvou tematicky spřízněných děl je vhodná pro pojetí práce jako interpretační studie. Za hlavní kvality bakalářské práce považuji racionální jasnost a zároveň estetický cit pro literaturu, a k tomu vyzrálé formulace, jež toto spojení vyjadřují myšlenkovou přesností a talentovaným stylem.

Úvodní kapitola o literárním kontextu postihuje základní syžetové znaky románů v proudu tzv. regionalismu, do něhož Riverův román o cestě do pralesa patří. U Conradova románu autorka kontext opomíjí, což je při rozsahu a typu bakalářské práce pochopitelné: *Srdce temnoty* uvádí pro srovnání konkrétních děl a tím pro ostřejší vidění Riverova *Víru*, který je hlavním předmětem zájmu.

Práce je dále jasně rozčleněna do tří kapitol, věnovaných románovému prostoru pralesa, hlavním postavám a „motivu vykořisťování“. Výrazně jsou vybrány aspekty důležité pro interpretaci: v kapitole o prostoru divoké přírody je to šalebná atmosféra, motiv smrti, cesta k počátkům, obraz domorodců; u postav se výklad zaměřuje na jejich rozporný charakter, vztah k dalším postavám a k džungli, téma šílenství a „temnoty“ duše; v pasážích o sociální obžalobě je téma děl vztaženo k historickým skandálními poměrům nelidského zacházení s domorodci a námezdními kaučukovými dělníky.

Autorka má výborný smysl pro detail zkoumaného textu (např. náznaky smrti i u neživých předmětů) a tím i pro výrazné citáty (např. u zvuků v pralese, atd.). Srovnání ukáže tematický rozdíl obou románů: Riverův text se vnořuje více do přírody, Conradův více do temných poloh lidského nitra („Čitateľ má však pocit, že na rozdiel od Riverovho románu v tejto knihe pozoruje džungľu z akejsi diaľky“, s. 20 – to je dále vysvětleno tematicky, mohl by se zde vzít v potaz i vypravěč, ale na druhé straně oceňuji, že si bakalářská práce vybrala jen některé aspekty a nesnažila se o komplexní rozbor.) Autorka si všímá i méně komentovaných poloh *Víru* – zaujal mne její pohled na vývoj vztahu protagonisty k ženě, s níž prchl do pralesa. Celkově zde vyvstává význam postavy v Riverově románu (pozdějšími spisovateli „boomu“ i běžnou představou o převaze přírody nedoceňovaný): protagonistova

romantická sebestylizace a další jeho polohy jsou postiženy bohatě a dynamicky; přece však mohla být aspoň zmíněna jazyková stránka konstrukce postavy.

Poslední kapitola o sociální obžalobě je zajímavá tím, že aktualizuje dokumentární a apelativní stránku obou románů. Přesvědčivý je nápad dát do této souvislosti i ničení pralesa ve *Víru*, spojit týrání lidí a přírody. Tím autorka dává sociální tematice význam přesahující dokument: jde o nadčasové téma lidskosti a nelidskosti v člověku. Přesto celá kapitola neuniká nebezpečí vidět literaturu jako ilustraci mimoliterárních událostí. Literární dimenze je sice naznačena v názvu kapitoly termínem „motiv“ a také ve zmínce o rámcovém vyprávění (s. 29/30); přece však se dostává do pozadí fakt, že reálné události se staly součástí fikce. Sociální poloha vede podle mne v k trochu jednostranné interpretaci, že vším je vinen člověk. Podle mého názoru má vidění přírody ve *Víru* i kosmickou mohutnost, příroda se nejen brání lidské ničivosti, ale člověka přesahuje a zahrnuje. To je však jen poznámka pro diskusi o možnostech interpretace tohoto díla a nic nemění na mém ocenění, že autorka jich využila bohatě a přinesla nové postřehy.

Jazyková úroveň práce je dobrá z hlediska odborného i stylistického. Autorka má zažitou odbornou terminologii (ojedinělá je nepřesnost „v romantických a gaučovských novelách“, s. 3). Odbornou literaturu s porozuměním průběžně zapojuje do svého výkladu.

Bakalářská práce Jany Schürgerové splňuje nároky na bakalářskou práci. Doporučuji ji k obhajobě a navrhuji, aby byla hodnocena jako výborná.

Anna Housková

12. 6. 2013

